

Dnr SBB2022-275

2022-03-31

Michael Lindström

Ängarnas återvinningscentral Nora kommun samt återvinningscentralerna i Fellingsbro, Frövi och Storå Lindesbergs kommun

Förslag till beslut

Direktionen beslutar att drift av de små återvinningscentralerna i Fellingsbro, Frövi och Storå, Lindesbergs kommun ska upphandlas på nytt medan drift av Ängarnas återvinningscentral i Nora ska skötas i egen regi från 2023-09-01.

Beskrivning av ärendet

Det avtal som reglerar drift av återvinningscentralerna vid Centralförrådet, Fellingsbro, Frövi, Storå och Ängarna löper ut 2023-08-31. Den tjänst som utförs på en återvinningscentral är omfattande och i många lägen svår att beskriva i ett upphandlingsförfarande, det går att beskriva öppettider samt att tid före och efter öppning/stängning ska utföras samt en övergripande arbetsbeskrivning, detta kan prissättas utifrån en mall. I ett avtal finns det alltid möjlighet till viss förändring, hur detta regleras styrs inom LOU. För centralerna i Lindesbergs kommun, Centralförrådet, Fellingsbro, Frövi och Storå planeras inte några större förändringar inom kommande avtalsperiod och kan därför fortsätta som upphandlad entreprenad. För att uppnå enhetlighet gällande driftsform, öppettider samt ha rådighet över servicegrad fullt ut behöver förändringar genomföras. För Ängarnas ÅVC i Nora innebär detta bl.a. ett behov att genomföra förändringar så som öppettider, intern logistik och på längre sikt eventuellt ny placering. När entreprenören rekryterar personal har Förbundet ingen rådighet över val av person annat än att den ska uppfylla vissa generellt hållna skalkrav, personen i fråga blir ur besökarens ögon en representant för Förbundet och verksamheten. Det finns krav att personalen ska ha klädsel som tydligt visar företagets namn, det är tydligt för avtalsparterna men inte för besökaren. Att bemanna en återvinningscentral kan ibland innebära att konflikt mellan personal och besökare uppstår, ibland kan det komma till situationer som omfattar hot vilket blir en arbetsmiljömässig hantering. Oftast handlar det om olika tolkning av sorteringsinstruktioner. Vid dessa tillfällen får oftast SBB stå till svars mot besökaren och medla mellan entreprenörens arbetsmiljöarbete och en arg besökare, detta uppstår naturligtvis även i egen regi men då blir ledtiderna oftast kortare.

Avfallsbranschen har de senaste åren genomgått en hel del förändringar gällande lagstiftning, ofta med kort varsel. Om vi blickar framåt så ser vi en fortsatt resa där lagstiftaren förväntas genomföra flera förändringar som påverkar bl.a.

återvinningscentralerna. Detta kan vara en av anledningarna att Ängarnas ÅVC är den enda central i denna storlek i Örebro län som drivs i entreprenadform.

Ett starkt argument för att överta Ängarnas ÅVC i egen regi blir då att säkra möjligheten till förändring utan att påverka eventuella avtal, det vore i det läget vi befinner oss i nu inte rättvist att handla upp tjänsten då vi med vägledning från Avfall Sverige kan se ev. förändringar inom närtid.

För att driva Ängarnas ÅVC behövs resurser i form av personal, personalutrymmen och en lastmaskin, detta ingår i dagens entreprenad och vid en övergång behöver Förbundet lösa detta. Rent ekonomiskt blir denna förändring relativt neutral när vi jämför kostnader som uppstår på de andra återvinningscentralerna som SBB driver. De kostnader som uppstått för SBB att driva återvinningscentralerna Gyltbo, Skäret och Södra Måle har de senaste tre åren uppgått till ca 1,2 mkr i snitt per central medans drift av Ängarnas ÅVC har uppgått till 1,3 mkr per år. Att jämföra dessa siffror mot varandra innebär att det hade varit något billigare att bedriva Ängarnas ÅVC i egen regi men framförallt så påvisar jämförelsen att vi kan utföra samma typ av service i egen regi till en marknadsmässig kostnad. Hur kostnaden utvecklas framåt beror mycket på vilken kvalité vi kommer att leverera till besökarna samt om hur ny lagstiftning påverkar verksamheten, en utveckling av kostnaderna kommer ske oavsett om centralen drivs i entreprenadform eller som egen regi.

För ärendet aktuella handlingar

PM Ängarnas ÅVC i egen regi

Samhällsbyggnadsförbundet Bergslagen

Michael Lindström

TF Avdelningschef Avfall & Återvinning

Samhällsbyggnadsförbundet Bergslagen

Egen regi av Ängarnas ÅVC

Underlag till beslut

UTKAST

Michael Lindström
2022-04-01

Innehåll

Bakgrund	2
Avgränsning	2
Frågeställningar	2
Nulägesbeskrivning	2
Ekonomi.....	3
Styrkor och svagheter.....	3
Personal	4
Lagstiftning	4
Framtid och utveckling	5
Avslutning.....	5

Ändrad fältkod

Ändrad fältkod

Ändrad fältkod

Ändrad fältkod

Ändrad fältkod

Ändrad fältkod

Ändrad fältkod

Ändrad fältkod

Ändrad fältkod

Ändrad fältkod

UTKAST

Bakgrund

I Nora startades återvinningscentralen Ängarna runt 2002, kommunen valde så att starta igång med en lokal entreprenör som haft uppdraget sedan dess i olika avtalsperioder. Det avtal som gäller för Ängarnas ÅVC i Nora omfattar även fyra mindre centraler i Lindesbergs kommun, Centralförrådet, Fellingsbro, Frövi och Storå. Gällande avtal startade 2018 och sträcker sig till 2023-08-31.

Avgränsning

Denna sammanställning tar endast upp frågeställningar gällande Ängarnas ÅVC i Nora, även om avtalet omfattar andra delar.

Frågeställningar

Vad köper vi enligt avtalet?

Vad har driften av Ängarnas ÅVC kostat 2021?

Vad kostar drift av övriga ÅVC som SBB driver och som är jämförbara med Ängarna?

Vilken utbildning krävs av personalen på ÅVC?

Nulägesbeskrivning

Ängarnas ÅVC är Nora kommuns enda återvinningscentral, den enda möjligheten som medborgarna har att lämna sitt sorterade grovavfall till omhändertagande. Utanför centralens grindar finns en återvinningsstation där returpapper och förpackningar under producentansvar kan lämnas, denna drivs av Förpackningsinsamlingen AB (FTIAB).

Inne på återvinningscentralen kan besökare lämna samtliga fraktioner som ingår i ansvaret för kommunalt avfall bl.a. skrot, elektronik och farligt avfall. Genom systemet med Företagskort kan även företag besöka centralen och lämna sorterat grovavfall från sin verksamhet.

Ängarnas ÅVC håller öppet 1378 timmar/år fördelat enligt nedan:

Måndag 12:00-19:00

Tisdag 08:00-13:00

Onsdag 08:00-13:00

Torsdag 12:00-19:00

Fredag stängt

Lördag jämna veckor 08:00-13:00

Söndag stängt

Ängarnas ÅVC har relativt många besök jämfört med övriga centraler inom SBB:s område, en bedömning som gjorts är att besöken på Ängarna avser mindre mängd avfall per besök då avfallsmängderna totalt är relativt lika utifrån invånarantal osv. I snitt så besöker ca 600 fordon centralen varje vecka.

Ekonomi

För att jämföra kostnaderna mellan Förbundets egna drivna centraler och Ängarna så har vissa poster definierats, dessa bedöms vara de som omfattas av entreprenaden och de som Förbundet måste ersätta med egna resurser vid ett övertagande av uppdraget. Många kostnader kommer fortsätta som idag och påverkas inte av driftsformen såsom transporter, omhändertagande av insamlade mängder, containerhyror eller underhåll av anläggningen.

De kostnader som är definierade är personal och kostnader som härrör denna som lön, kläder etc. Kostnad för maskin med avskrivning, leasing, reparationer, drivmedel etc. I entreprenaden ingår även hyra av personalbod. Dessa kostnader har vi jämfört med övriga centraler som drivs av Förbundet och med en snittkostnad på senaste tre åren hamnar summan på 1 160 000, jämför vi med entreprenadkostnaden för 2021 där Förbundet haft kostnader på 1 300 000. Även om entreprenaden är dyrare så kan vi anse detta som en neutral jämförelse då det kan finnas okända faktorer åt båda håll.

De kostnader som är beskrivna ovan baserar sig på historik och gällande avtal, hur kostnaden för fortsatt entreprenad utvecklar sig vet vi inte förrän efter en genomförd upphandling där olika faktorer spelar roll så som antal anbud och kravställning i FFU. En annan aspekt att ta med i framtida kostnader är huruvida anläggningen behöver åtgärdas arbetsmiljömässigt för både personalen och besökarna, detta påverkas inte av ett beslut om egen regi då det måste genomföras oavsett.

Styrkor och svagheter

Under 2011 genomfördes en utredning där styrkor och svagheter listades utifrån rådande läge på platsen, dessa redovisas i tabellen nedan.

	Styrkor 2011	Svagheter 2011	Nuläge 2022
Utformningen av anläggningen	<i>Ramp för enklare avlämnande för besökarna</i>		<i>Samma läge med rampen, dock har flertalet fraktioner tillkommit och flödena ser annorlunda ut än för tio år sedan. Nu finns ett behov av fler containerplatser</i>
	<i>Tillgång till personalutrymme</i>		<i>Samma förhållande</i>
		<i>Trångt utrymme kring rampen, kan inte utökas med fler fraktioner</i>	<i>Samma förhållande</i>
		<i>Ingen tydlighet vad gäller trafikflöden</i>	<i>Trafikflödet har förbättrats med en ny utfartsväg</i>
Tillgänglighet	<i>Öppet varannan lördag (ej röda dagar)</i>		<i>Samma förhållande</i>
		<i>Max 20 tim/vecka öppet</i>	<i>26,5 tim/vecka</i>
	<i>Öppet till 19 två kvällar/vecka</i>		<i>Samma förhållande</i>
Försättningar för bra kundservice		<i>Oordnad struktur vad gäller plats för olika fraktioner, utspridd</i>	<i>Samma förhållande</i>

Intrångsskydd	Anläggningen har stängsel runt lagringsplats för farligt avfall	Stängsel saknas för anläggningen i övrigt	<i>Stängsel runt hela anläggningen</i>
---------------	---	---	--

Personal

För att arbeta på en återvinningscentral finns nu yrkesprofiler framtagna av SOBONA, vidare ska personalen bl.a. inneha förarbetsbevis för hjullastare, ADR 1,3, allmän kunskap om asbest, Avfall Sverige tillhandahåller utbildningar som är specifik för personal på ÅVC, hantering av farligt avfall osv. På en återvinningscentral ställs personalen inför en rad olika frågeställningar som kan vara svåra att ta ställning till utan erfarenhet, varför en intern inskolning samt fortbildning är av största vikt. Personer som ska arbeta med att möta medborgare som besöker centralerna behöver ha en bakgrund från ett serviceyrke där besökaren eller kunden som söker information blir sedd och får rätt information utan personliga värderingar, återvinningscentralen är en av våra viktigaste kommunikationskanaler ut mot medborgaren. När vikarier används på återvinningscentralen ställer besökarna samma krav som på ordinarie personal, det är därför av största vikt att verksamheten försöker hålla ett mindre antal vikarier sysselsatta och uppdaterade på utbildningar. Ett alternativ till utomstående vikarier är att tillsätta en tjänst där verksamheten har en övertalighet under normal drift för att vara beredda på visst personalbortfall, arbetsuppgifter som områdesskötsel och logistik med kärl är uppgifter som skulle gå att fylla ut denna tjänst med.

Lagstiftning

Under åren har lagstiftningen förändrats med påverkan på återvinningscentralerna, oftast handlar det om att fler fraktioner ska tas emot eller att tidigare fraktioner ska delas upp och sorteras annorlunda än tidigare. En uppdelning av fraktionerna kan även genomföras om det finns ekonomiska incitament för verksamheten att urskilja en avfallsström. Exempel på utökat ansvar för kommunerna är följande:

- Nytt avfallsdirektiv, formellt förslag väntas under 2023
- Mottagning av invasiva arter
- Eventuellt insamlingsansvar av förpackningar
- Kommunalt ansvar för bygg och rivningsavfall från hushåll
- Vattenbaserad färg blir farligt gods
- Rapporteringskyldighet farligt avfall
- Rapporteringskyldighet till NV för avfall under kommunalt ansvar, påverkar centralen i att skilja tidigare fraktioner som genom avsättning kan blandas m.m.

Framtid och utveckling

Att driva återvinningscentralerna som vi gjort idag kommer inte att motsvara besökarnas förväntning, om vi liknar en ÅVC med en butik som bör anses vara ungefär samma tjänst. Butikernas öppettider motsvarar de flesta kunders önskemål och behov, framtida öppettider för Ängarnas ÅVC behöver utvärderas och ändras så att vi har mer öppet på kvällar och mindre på förmiddagar eftersom det är på kvällar de flesta besöken sker. Om en förändring av öppettiderna räcker för att motsvara förväntningen är dock osäkert, i dagsläget finn en uppsjö med "on demand-tjänster" eller andra lättillgängliga lösningar för att få jämförbara behov uppfyllda.

Att övergå till egen regi kommer innebära att vi enklare kan genomföra förändringar gällande öppettider, vi bör göra en översyn så att Ängarnas öppettider liknar övriga centraler med tre kvällar och varannan helg. Vid planering av anläggningen kommer verksamhetens behov tydliggöras, idag kan tyvärr intressen som har med avtalet att göra styra om utveckling är möjlig eller ej. Verksamhetens närhet till personal är en otroligt viktig när det kommer till spridning av information och upprättande av arbetsätt eller rutiner, här blir det inte samma sak oavsett om vi avtalar in att våra rutiner ska följas eller ej då vi inte har någon direkt arbetsledning över entreprenörens personal. Vi måste för verksamhetens bästa arbeta in rutiner som gör att besökarna får samma typ av mottagande och svar i frågor oavsett vilken återvinningscentral de besöker.

Med återvinningscentralen i egen regi säkrar vi möjligheten att påverka personalen. Vi har större möjlighet till intern utveckling då personalen kan varva sin arbetstid mellan våra olika anläggningar vilket i slutändan leder till högre kvalitet för besökarna. De olika anläggningarna kan lära av varandra samtidigt blir vi en organisation som kan erbjuda personalen ytterligare bredd i uppdraget då omfattningen av centralerna utökas.

Avslutning

Det finns flera argument för att övergå från entreprenad till egen regi, det ekonomiska är dock inte ett då det i jämförelse under flera år ser ut att vara neutralt, argumenten ligger i andra värden. Vi får ytterligare en anläggning där avdelningen kan utveckla och stärka upplevelsen för den som besöker centralen genom att vi kan fortsätta arbeta för att införa lika rutiner i allt från mottagandet av avfall till avrop av containrar för omhändertagande av insamlat material eller arbeta lika med avvikelser som leder till förbättringar. Under avdelningsmöten kan hela avdelningen mötas och vi behöver inte ta hänsyn till anläggningen som inte bemannas av egen personal, detta leder förmodligen till att vi får ett starkare arbetslag. Vi kan få en bredare kompetens inom verksamheten då vi har ytterligare två tjänster som ska bemannas, den bredare kompetensen kan vara viktig när vi försöker arbeta mer lika på anläggningarna och genom en viss arbetsrotation gör vi oss starkare mot ev. sjukdomsbortfall.

Argumenten handlar helt enkelt om att verksamheten blir starkare om vi gör mer på lika sätt, om personalen kan bemanna andra centraler för att klara tillfälliga bortfall av personal vid sjukdom och ledighet. Allt detta för att besökarna ska få ett så enkelt besök som möjligt